

B

7

Ekonomický výskum

1

medzinárodná
vedecká
konferencia

21

analytických
komentárov
a blogov

číslo

1

v rebríčku
RePEc

10

vedeckých
článkov

22

seminárov

18

výskumných
štúdií

Ekonomický výskum

Pandémia COVID-19 iniciovala vznik nových výskumných tém. Do popredia sa dostali analýzy priamych vplyvov pandémie na ekonomiku a viaceré dlhodobejšie výskumné projekty boli dočasne pozastavené. Výmena skúseností a nových poznatkov sa presunula z kancelárií, učební a konferenčných miestností do online priestoru.

Rýchla adaptácia na nové pracovné podmienky sa prejavila nielen v medziročnom náraste množstva, ale aj v kvalite výstupov. NBS sa vďaka výskumným štúdiám a článkom v odborných časopisoch stala najrenomovanejšou inštitúciou v oblasti ekonomického výskumu na Slovensku.¹⁸

7.1

Vzrástol počet i kvalita publikácií

Primárnu formu prezentácie výsledkov výskumnej činnosti NBS naďalej predstavovali recenzované štúdie. V roku 2020 bolo na [webovom sídle výskumu](#) publikovaných sedem výskumných štúdií a tri príležitostné štúdie. Osem ďalších štúdií, na ktorých sa spolupodieľali zamestnanci NBS v spolupráci so zahraničnými spoluautormi, bolo zverejnených na stránkach zahraničných inštitúcií, vrátane Fed-u (centrálnej banky Spojených štátov amerických) alebo Medzinárodného menového fondu.

Nové štúdie z oblasti finančnej stability do značnej miery čerpali z výsledkov [prieskumu medzi zadlženými domácnosťami](#), ktorý NBS spustila v záujme lepšieho pochopenia dosahov koronakrízy na finančnú situáciu domácností a následne finančnú stabilitu komerčných bánk. Výsledky potvrdili výrazný vplyv pandémie na slovenské domácnosti a nárast rizík medzi zadlženými domácnosťami. Podrobnejšie výpočty ukázali, že straty vyplývajúce z prípadného nesplácania úverov by boli pre slovenský bankový sektor zvládnuteľné.

¹⁸ ideas.repec.org/top/top.slovakia.html

Iná štúdia zaoberajúca sa finančnou situáciou domácností identifikovala, že finančná gramotnosť spolu s dôverou vo vlastné finančné schopnosti a dôverou v ekonomiku sú silnými determinantami vysvetľujúcimi rozhodovanie domácností participovať na trhu s rizikovými finančnými aktívami a dlhopismi.

Prínosom z pohľadu finančnej stability s presahom do menovej politiky bolo vytvorenie nového indikátora, ktorý umožňuje určiť fázu finančného cyklu na Slovensku. Tým, že ide o empirický prístup vychádzajúci z ukazovateľov, ktoré monitorujú fázu nárastu rizík, je dostatočne spoľahlivý a tvorcovia hospodárskej politiky ho môžu využívať na makroprudenciálne účely.

Výskum v oblasti menovej politiky priniesol presnejšie odhady rovnovážnej úrokovej sadzby zohľadňujúcej špecifiká slovenskej ekonomiky. Veľký medzinárodný ohlas získali nové zistenia týkajúce sa neštandardných menovopolitických opatrení. Štúdia porovnávajúca odhady vplyvu kvantitatívneho uvoľňovania odhalila, že centrálni bankári majú tendenciu prezentovať vyšší vplyv kvantitatívneho uvoľňovania na produkciu i infláciu ako akademici.

Štúdie týkajúce sa fiškálnej politiky podrobne analyzovali používané nástroje fiškálnej politiky a druhý pilier dôchodkového systému. Vychádzajúc z odhalených slabých miest sformulovali odporúčania na zvýšenie efektívnosti verejných financií a lepšiu výkonnosť dôchodkového sporenia. Štruktúra príjmov aj výdavkov by sa mala prispôbiť najlepšej praxi, mali by sa vykonať dôležité štrukturálne reformy a budovať inštitúcie, kapacity a zlepšovať procesy. Druhému pilieru dôchodkového sporenia by mohlo pomôcť stanovenie silnejších mantinelov pre investičnú stratégiu a poplatkovú politiku alebo vytvorenie centralizovaného fondu.

Výskum v oblasti reálnej ekonomiky sa venoval globálnym hodnotovým reťazcom a faktorom určujúcim pozíciu krajiny v týchto reťazcoch. Výsledky ukazujú, že väčšie ekonomiky majú vyšší podiel domácej pridanej hodnoty v exportoch obchodných partnerov, nižšiu mieru účasti, avšak lepšiu pozíciu v reťazcoch. Vyšší objem priamych zahraničných investícií naopak súvisí s väčším podielom zahraničnej pridanej hodnoty na exporte, vyššou mierou participácie a zároveň nižšou pozíciou krajiny v hodnotovom reťazci. Výpočty tiež naznačujú, že posilnenie domácej meny zvyšuje pomer domácej pridanej hodnoty exportu k hrubému exportu.

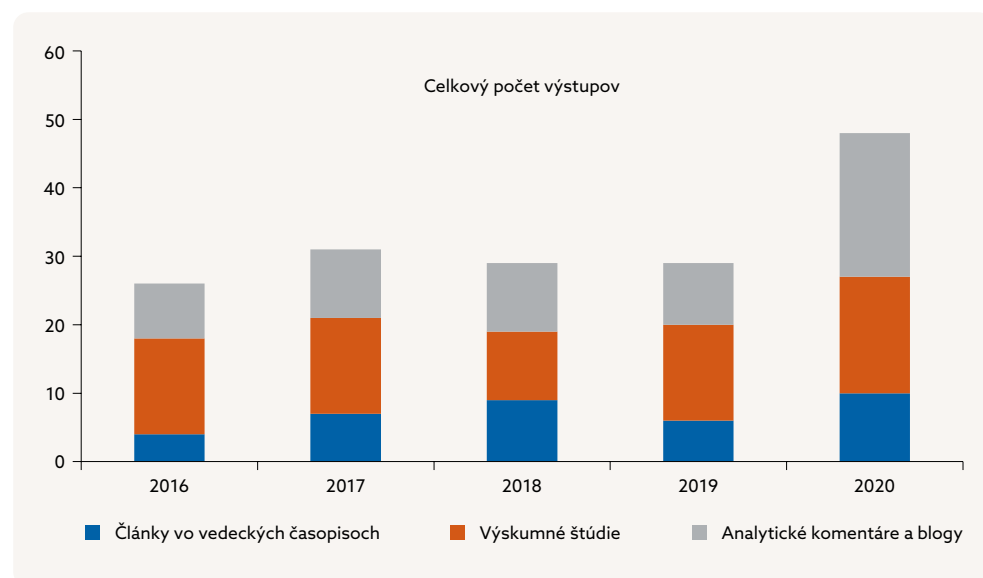
Výskum z oblasti ekonomického modelovania priniesol zaujímavé praktické zistenia týkajúce sa aplikácie rôznych modifikácií testov symetrie rozdelenia ekonomických časových radov. Výpočty ukázali, že voľba sub-sampling metódy nemá zásadný vplyv na silu testu symetrie. Dôležitým poznatkom pre prax zároveň je, že asymetria v kľúčových ekonomických časových radoch sa nachádza v oveľa menšej miere, ako je často v literatúre prezentované.

Potreba rýchlej reakcie na zmeny týkajúce sa koronakrízy sa odrazila vo väčšom počte analytických výstupov v podobe [analytických komentárov](#) alebo [blogov](#). Venovali sa predovšetkým vplyvom pandémie na domácnosti, na ich finančnú situáciu a schopnosť splácať úvery alebo vplyv lockdownov a výpadkov príjmov na solventnosť podnikov, ich zamestnanosť a produktivitu. Neobišli však ani aktuálne témy nesúvisiace s COVID-19, ako napríklad prechod na digitálnu menu alebo dosahy klimatických zmien.

Najcennejšie zistenia boli publikované v domácich i zahraničných vedeckých časopisoch, vrátane renomovaných titulov ako Journal of International Money and Finance, Journal of Macroeconomics, Oxford Economic Papers, a tiež Economic Systems, Economic Modelling alebo B. E. Journal of Macroeconomics.

Celkový počet výstupov výskumu NBS sa medziročne zreteľne zvýšil na doteraz najvyššiu zaznamenanú hodnotu.

Graf 45:
Publikované
výstupy
výskumu
NBS
 Zdroj:
 Výpočty NBS

Externá výskumná spolupráca sa presunula do online priestoru

Všetky podujatia, s výnimkou niekoľkých seminárov na začiatku roka, sa konali formou videokonferencií. Spolu sa uskutočnilo 22 výskumných a diskusných seminárov. Niektoré z nich umožnili zamestnancom NBS získať rýchlu spätnú väzbu na ich zistenia, prípadne podnety pre doplnenie rozpracovaných výstupov o nové výpočty. Na iných seminároch prezentovali svoje výsledky výskumu odborníci z prostredia mimo NBS.

V spolupráci s nezávislou sieťou CompNet sa uskutočnila trojdňová medzinárodná konferencia pod názvom *Sustainable development, firm performance and competitiveness policies in small open economies*. Konferenciu svojim príhovorom otvoril viceguvernér NBS Ľudovít Ódor. Následne s hlavnou prednáškou na tému vplyvu pandémie COVID-19 na zahraničný obchod a hospodársky rast vystúpil hlavný ekonóm Svetovej obchodnej organizácie Robert B. Koopman. Konferencie sa zúčastnilo na diaľku viac ako sto účastníkov a do odbornej diskusie sa svojou prezentáciou zapojili tri desiatky zahraničných a domácich ekonómov, vrátane štyroch zástupcov NBS.

Konferencia zdôraznila niekoľko dôležitých posolstiev. Ekonomické vplyvy pandémie COVID-19 sa líšia v závislosti od odvetvia, miera neistoty však vzrástla nezávisle od oblasti podnikania. Podniky budú viac zvažovať prínosy globálnych hodnotových reťazcov pre efektívnosť produkcie v kontexte možných prerušení zahraničných dodávok. To sa môže prejavovať v zmenách štruktúry medzinárodného obchodu. Napriek množstvu akútnych výziev súvisiacich s pandemiou, vlády by mali pristúpiť k reformám vedúcim k transformácii ekonomík a zabezpečeniu udržateľného rastu. Po opatreniach zameraných na zabezpečenie dostatočnej likvidity počas koronakrízy by sa mal dôraz presunúť na podporu dlhodobých investícií, predovšetkým investícií v oblasti zelených technológií a inovácií.

V záujme prehĺbenia externej spolupráce NBS poskytla priestor viacerým talentovaným študentom, prevažne renomovaných zahraničných škôl, možnosť zúčastniť sa na výskumnej stáži. V rámci spolupráce s akademickou obcou hosťovala v NBS docentka z Kalifornskej univerzity, ktorá sa vo svojich prácach zameriava hlavne na témy politickej ekonomie a medzinárodných financií.

V roku 2020 bola NBS aktívna v dvoch výskumných sieťach ESCB (HFCN a PRISMA) a v jednej nezávislej sieti (CompNet). Členovia siete [Household Finance and Consumption Network \(HFCN\)](#) sa venovali príprave štvrtej vlny zisťovania Household Finance and Consumption Survey (HFCS). Podstatnú časť spolupráce v roku 2020 tvorila účasť na výskumných a analytických projektoch, v ktorých boli použité údaje z predchádzajúcich vln HFCS, okrem iného aj na hľadanie odpovedí na viaceré otázky týkajúce sa vplyvov pandémie COVID-19 na domácnosti.

Výskumná sieť Price-setting Microdata Analysis Network (PRISMA) sa venuje problematike nastavovania cien a využíva pri tom podrobné údaje od firiem a obchodníkov. V roku 2020 jej členovia upriamili pozornosť predovšetkým na analýzu frekvencie stanovovania cien a revíziu metodológie výpočtu Harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP).

V rámci [CompNetu](#), siete zameranej na výskum konkurencieschopnosti, sa zástupcovia NBS, popri organizácii spoločnej konferencie, zapojili do prípravy novej verzie [CompNet databázy](#), prislúchajúceho manuálu a nadväzujúcej [Správy o podnikovej produktivite](#).